

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

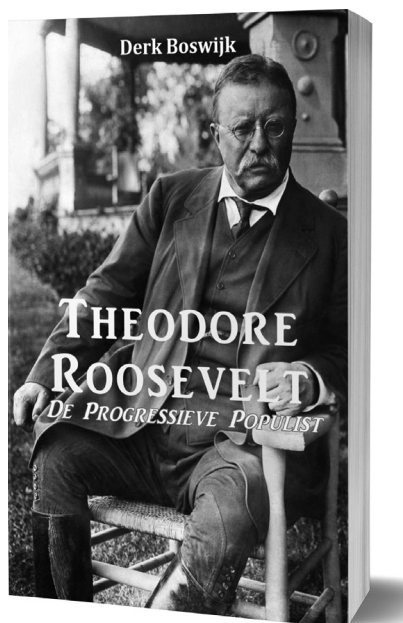
Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Lessen in goed populisme van sociale rentmeester

Derk Boswijk

Theodore Roosevelt. De progressieve populist

Brave New Books | 2019 | 142 pp. |

€ 16,95 | ISBN 9789402197327

door Bas Aghina De auteur is publicist en redactielid van *Christen Democratische Verkenningen*

Na het einde van de Amerikaanse Burgeroorlog in 1865 vormden de Verenigde Staten een industrialiserende, navelstarende en jonge natie die haar wonden likte na een oorlog die het land had verscheurd. Vanuit liberale waarden ontwikkelde deze natie zich tot een economische grootmacht waar tegen het einde van de negentiende eeuw voor velen in de steden onmenselijke

werk- en leefomstandigheden ontstonden. Bovendien stonden met name grotere steden onder druk door de immigratiegroei, vooral uit Europa.

In *Theodore Roosevelt. De progressieve populist* laat Derk Boswijk zien hoe een aan astma lijdende Harvard Graduate (geschiedenis, met als bijvak onder andere biologie) van rijke, deels Nederlandse komaf de Verenigde Staten

helpt veranderen in een modern land met wereldmacht. Door een combinatie van karakter, *life-changing experiences* (zoals de bijna gelijktijdige dood van zijn moeder en zijn eerste vrouw), talenten en energie groeide Theodore Roosevelt (1858-1919) uit tot een van de meest tot de verbeelding sprekende actieve Amerikaanse presidenten. Schrijver, legercommandant, politiecommissaris, boer, jager én natuurbeschermer, ontdekkingsreiziger: Teddy Roosevelt belichaamde ergens nog de pioniersgeest van de vroege Europese settlers. Tegelijkertijd was hij ook kind van zijn tijd – maar soms ook van een verdere toekomst.

In een enthousiast en sympathiek boek volgt Boswijk uitgebreid de levensloop van deze Theodore Roosevelt, op zoek naar zijn ‘geheim’. Zijn er uit Roosevelt’s leven, optreden en uitspraken lessen te destilleren voor onze tijd en onze kant van de oceaan? Door hem te portretteren als progressieve populist ontstaat een rijk beeld van een man die het moderne Amerika hielp vormgeven, in de steden, als rentmeester in natuurbescherming, en op het wereldtoneel.

Progressief

Theodore Roosevelt, door zijn omgeving ‘TR’ genoemd heeft relatief veel bereikt in zijn twee ambtstermijnen en in zijn overige werk voor de publieke zaak. Progressief was hij op het gebied van sociale voorzieningen en bescherming van kwetsbaren (verbetering van werk- en leefomstandigheden, wet op de voedselveiligheid), het aanpakken van kartels en het stichten van de eerste Amerikaanse natuurreservaten. Hierdoor wist hij ook brede steun onder de bevolking te verwerven. Zijn populariteit

vergrootte zijn geloof in zijn populistische aanpak, zijn stijl en zijn levensfilosofie van *the strenuous life* (een inspannend leven van werken en uitdagingen zoeken).

Roosevelt was ook een *power player*: in korte tijd transformeerde hij de monroedoctrine (het voorkomen van nieuwe Europese koloniën op het Amerikaanse continent, maar tegelijkertijd het respecteren van de reeds bestaande) tot een assertieve strategie. Dit begon al vóór zijn presidentschap door het verzamelen van steun voor en deelname met de zogenoemde Rough Riders aan de onafhankelijkheidsstrijd van Cuba. Tijdens zijn presidentschap zette Roosevelt deze internationalisering door: hij trad op als vredestichter in de Russisch-Japanse Oorlog (1904-1905), wat hem de Nobelprijs voor de Vrede opleverde, en steunde de aanleg van het Panamakanaal. Hierdoor kon de nieuwe Amerikaanse vloot, met de bijnaam Great White Fleet, de wereld rondgaan om het aanzien, het gezag en de invloed te bevestigen van de Verenigde Staten als nieuwe militaire grootmacht. Zijn tijd echt vooruit was Roosevelt omdat hij de Afro-Amerikaanse intellectueel Booker T. Washington op het Witte Huis uitnodigde om de problemen en uitdagingen te bespreken van de Afro-Amerikanen. Gevolg: rellen en steunverlies in de Zuidelijke Staten.

Boswijk’s boek kiest een interessante invalshoek, is gelardeerd met Roosevelt’s pakkende citaten en leest soms als een spannend jongensboek. De bewondering van de auteur verzandt gelukkig niet in persoonsverheerlijking; er is ruimte voor de minder mooie kanten van Roosevelt. Zo was hij in eigen land weliswaar natuurbeschermer, maar schroomde hij

niet om in Afrika zo'n elfduizend dieren te vangen dan wel af te schieten voor Amerikaanse dierentuinen en musea.

Zelf ook politicus, ondernemer en reservist, zoekt Boswijk praktische 'lessen' in het leven van TR. Sommige zijn nog actueel, maar worden geregeld vergeten, zoals het belang van het hebben van méér dan 'diplomakennis' om een goed politicus te kunnen zijn. Sommige lessen kunnen, hoewel gemeengoed, niet vaak genoeg toegepast worden, zoals het belang van voorbeeldgedrag en goed teamwork bij het uitoefenen van leiderschap. Dat Roosevelt een beslissende aanval in de Cubaanse onafhankelijkheidsoorlog leidde (1898) en dat hij als 'gewone man' als rancher werkte, zijn beide feiten die levenslang zijn populariteit en gezag hebben gevoed.

Verlicht populisme

Vanuit deze bespreking wil Boswijk komen tot een herwaardering van de politieke categorie van de 'populist' als iemand die op een goede manier de stem van de mensen verwoordt en zo de kloof tussen de bestuurderselite en de mensen kan dichten. Hiervoor sluit de auteur aan bij David Van Reybroucks 'verlicht populisme'. In tegenstelling tot de conservatieve variant – zie Trump – kan verlicht populisme een *sense of belonging* en het ideaal van wereldburgerschap combineren. Progressieve populistten als Theodore Roosevelt zijn, aldus Boswijk, niet alleen nodig om landen te 'managen', maar vooral om mensen door de uitdagingen van hun tijd te leiden.

Twee andere inzichten komen ook door dit boek bovendien. Omdat Roosevelt uit zichzelf al sociaal gedreven was, wordt het om te beginnen begrijpelijker waarom het socialisme,

compleet met politieke partij, als tegenbeweging voor het kapitalisme in de VS minder aansloeg dan in Europa. Ten tweede kunnen we – met wat goede wil – in deze Roosevelt een christendemocraat herkennen: iemand die de wetten en de staat 'inzet' als mensen en bedrijven er onderling niet uitkomen, en die de markt dienstbaar wil maken aan brede welvaartsgroei, en niet slechts de ongebreidelde vermogensgroei van groepen aandeelhouders voor ogen heeft.

Ergens weerspiegelt het boek een beetje het karakter en de levensloop van Roosevelt zelf. Er zitten interessante vergelijkingen in tussen toen en nu, en het boek staat vol met spannende passages. Het geeft een goede aanzet tot een portret van een progressieve populist, ook voor onze tijd. Tegelijkertijd is het redactioneel soms wat grillig en is de 'grondverf' hier en daar nog zichtbaar. Gelet op het doel van de schrijver had het boek aan kracht gewonnen als er nog meer aandacht besteed zou zijn aan het dieper analyseren van het gedrag en de beweegredenen van deze Roosevelt, bijvoorbeeld op het niveau van kernwaarden.

Het geschreven woord is eigenlijk een gestold gesprek tussen de schrijver en een potentieel oneindig aantal lezers. Het is goed voorstelbaar dat de schrijver ons (in een volgende editie, of wellicht een vervolg?) verder meeneemt op 'expeditie' door lessen voor onze tijd in vertaling en analyses van het wel en wee van 'progressieve populist' Roosevelt. Dat zou ergens moeten kunnen. In de woorden van Roosevelt zelf: 'Believe you can and you're halfway there.' Het onderwerp, namelijk het blijven overbruggen van de kloof tussen mensen en hun bestuurders – een 'rode draad' in TR's eigen 'strenuous life' –, is er belangrijk genoeg voor.